

بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های مطالعه بر راهبردهای مطالعه در دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

پریسا ملک‌احمدی (نویسنده مسئول)

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

Parisa.malekhamadi@gmail.com

بهار پوربهرام

دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه اصفهان

poorbahram@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۷/۲۳؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۰/۱۴

چکیده

هدف: راهبردهای یادگیری و تدریس به‌عنوان یکی از راهکارهای عملی در راستای بهبود کیفیت آموزش و موفقیت تحصیلی دانشجویان اهمیت به‌سزایی دارد. هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر دوره آموزش مهارت‌های مطالعه و یادگیری بر راهبردهای مطالعه و یادگیری در دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان است.

روش: پژوهش حاضر از نوع شبه‌تجربی و به‌صورت دو گروهی همراه با پیش‌آزمون و پس‌آزمون انجام شده است. جامعه پژوهش شامل ۵۰ نفر از دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان که در سال ۱۳۸۹ مشغول به تحصیل بودند، می‌باشد. نحوه ارائه دوره به‌صورت کارگاهی بود و از روش‌های تدریس سخنرانی کوتاه، کار در گروه‌های کوچک، بحث گروهی، پرسش و پاسخ و سمینار برای ارائه مطالب استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌های اطلاعات فردی و جمعیت‌شناختی و راهبردهای مطالعه و یادگیری است. برای مقایسه داده‌های کمی در دو گروه از نظر نمرات کسب شده از پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری از آزمون تی، برای مقایسه نمرات قبل و بعد از کارگاه از آزمون تی زوج و برای مقایسه داده‌های کیفی بین آن‌ها از آزمون مجذور کای در نرم‌افزار اس پی اس اس استفاده گردید.

یافته‌ها: میانگین نمرات کسب شده از ۱۰ حیطه پرسشنامه‌ی راهبردهای مطالعه و یادگیری در آزمون اولیه در دو گروه اختلاف معنی‌داری وجود نداشت. نمرات دانشجویان در ۵ حیطه انتخاب ایده اصلی ($p=0/002$)، راهنمای مطالعه ($p=0/000$)، پردازش اطلاعات ($p=0/002$)، خودآزمایی ($p=0/005$) و استفاده از راهبردهای آزمون ($p=0/000$) پس از شرکت در دوره آموزشی نسبت به قبل افزایش معنی‌داری یافته بود.

اصالت/ارزش: با توجه به این که مهارت‌های فکری و راهبردهای ذهنی قابل آموزش و یادگیری هستند، برنامه آموزشی فوق را می‌توان برای بهبود راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان به کار گرفت.

کلیدواژه‌ها: مهارت‌های مطالعه، راهبردهای مطالعه، یادگیری، کارگاه آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی

اصفهان

مقدمه

یکی از دلایل افت و شکست تحصیلی دانشجویان، علی‌رغم استعدادها و توانایی‌های آنها می‌تواند به ضعف در مهارت‌های مطالعه و یادگیری مربوط باشد. در چند سال اخیر، پردازش اطلاعات به‌عنوان یکی از نظریه‌های یادگیری مورد توجه زیادی قرار گرفته است. براساس این نظریه، راهبردهایی وجود دارند که با بهره‌گیری از آنها می‌توان یادگیری را تسهیل نمود (صافی، ۱۳۸۳). راهبردهای یادگیری شامل هر تفکر، رفتار، عقاید یا احساساتی است که کسب، درک، انتقال بعدی دانش و مهارت‌های جدید را تسهیل می‌نماید (وینشتاین، هیوسمن و دیرکینگ^۱، ۲۰۰۰). براساس مطالعات انجام شده ارتباط مثبتی بین راهبردهای یادگیری مورد استفاده دانشجویان و موفقیت تحصیلی آنان وجود دارد (گوردن^۲، ۲۰۰۹).

با توجه به اهمیت راهبردهای یادگیری و تدریس به‌عنوان یکی از راهکارهای عملی در راستای بهبود کیفیت آموزش، شناسایی این راهبردها گامی اساسی جهت مداخلات آموزشی مناسب می‌باشند (صافی، ۱۳۸۳). پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری که توسط دکتر وینشتاین در سال ۱۹۸۷ تدوین شده است با تقسیم‌بندی راهبردها در ۱۰ حیطه جداگانه، یکی از کامل‌ترین ابزارها در این زمینه می‌باشد (وینشتاین^۳، ۱۹۸۷). این پرسشنامه یک ابزار تشخیصی و تجویزی برای تعیین حیطه‌هایی است که دانشجویان نیاز به مداخلات آموزشی به‌منظور تقویت و حل مشکلات یادگیری خود دارند و در حال حاضر به‌منظور شناخت مشکلات تحصیلی و ارائه مشاوره در دانشگاه‌های متعددی به کار گرفته می‌شود (وینشتاین، هیوسمن و دیرکینگ، ۲۰۰۰).

گوردن (۲۰۰۹) در مطالعه‌ای نشان داد، دانشجویانی که در هیچ یک از ترم‌های گذشته شکست تحصیلی نداشته‌اند، از اضطراب کمتری برخوردار بودند. آنها ایده اصلی درس‌ها را بهتر درک کرده، اطلاعات را به‌نحو مطلوب‌تری پردازش نموده و از راهبردهای خودآزمایی و آزمون به میزان بیش‌تری استفاده کرده‌اند. در هنگام کنگ، تفاوت‌های واضحی را بین راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویانی که از موفقیت تحصیلی بالاتری برخوردار بودند در مقایسه با سایر دانشجویان نشان داده‌اند. در این مطالعه، نگرش و انگیزش دو عامل مهمی بود که دانشجویان موفق را از دانشجویان ناموفق متمایز می‌ساخت و در نهایت به این نتیجه رسیده

1. Weinstein, Husman and Dierking

2. Gordon

3. Weinstein

بود که با انجام مداخلات آموزشی می‌توان راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان را تغییر داد (یپ^۱، ۲۰۰۷). در مطالعه‌ای در دانشگاه ایالتی سن خوزه^۲ در سال ۱۹۹۸، مهارت‌های مطالعه و یادگیری دانشجویان به وسیله پرسشنامه لسی^۳ سنجیده شد. در این مطالعه پس از ارائه یک دوره آموزش برای موفقیت تحصیلی، بهبود چشمگیری نسبت به قبل به وجود آمد (اینسیند پریس^۴، ۱۹۹۸). در دانشگاه ایالتی نورفلک^۵ به مدت دو سال پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری به منظور بررسی نیازهای دانشجویان به کار گرفته شد. این بررسی نشان‌دهنده رضایت دانشجویان از بازخورد سریع نتایج پرسشنامه بود (یپ، ۲۰۰۷).

دانشجویان در دوران تحصیل خود با حجم بالایی از اطلاعات سروکار دارند که برای ساماندهی و یادگیری آن‌ها، نیاز به استفاده از راهبردهای جدیدی است. ارائه راهبردهای حمایتی به دانشجویان در این زمینه موجب می‌شود که آن‌ها از توانایی‌های خود بهتر استفاده کنند. لذا با توجه به پژوهش‌های محدود بر روی راهبردهای یادگیری و مطالعه دانشجویان از یک سو و با توجه به اهمیت شناخت تأثیر مداخلات آموزشی در جهت حل مشکلات یادگیری دانشجویان از سوی دیگر، این مطالعه با هدف تعیین اثر یک دوره آموزش کارگاهی مهارت‌های مطالعه، بر میزان استفاده از راهبردهای مطالعه و یادگیری در دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع شبه تجربی و به صورت دو گروهی همراه با پیش‌آزمون و پس‌آزمون انجام شده است. جامعه پژوهش شامل ۵۰ نفر از دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان که در سال ۱۳۸۹ مشغول به تحصیل بودند، می‌باشد. گروه تجربی شامل دانشجویان شرکت‌کننده در کارگاه مهارت‌های مطالعه و یادگیری بوده و دانشجویانی با ویژگی‌های همسان از نظر رشته تحصیلی و جنسیت گروه کنترل را تشکیل داده‌اند. در پایان اطلاعات مربوط به ۲۵ نفر در گروه مداخله و ۲۵ نفر در گروه کنترل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پرسشنامه‌های اطلاعات فردی و جمعیت‌شناختی و راهبردهای

1. Yip
4. Inceand Priest

2. San Jose
5. Norfolk

3. LASSI

مطالعه و یادگیری در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفتند. پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری دارای ۱۰ مقیاس مشتمل بر نگرش، انگیزش، کنترل وقت، اضطراب، تمرکز، پردازش اطلاعات، انتخاب ایده اصلی، راهنمای مطالعه، خودآزمایی و راهبردهای آزمون می‌باشد که زیر مقیاس‌های اندازه‌گیری شده برای هر مقیاس به شرح زیر می‌باشند:

نگرش: علاقه نسبت به دانشکده و تحصیل.

انگیزش: سطح پشتکار، خودتنظیمی و تمایل به سخت‌کوشی در انجام وظایف تحصیلی.

کنترل وقت: برنامه‌ریزی مناسب برای استفاده از وقت برای تمام وظایف تحصیلی.

اضطراب: نگرانی در مورد عملکرد در دانشگاه.

تمرکز: توانایی در توجه به وظایف تحصیلی و درس.

پردازش اطلاعات: استفاده از بسط، پایش میزان درک و استدلال.

انتخاب ایده اصلی: توانایی دریافت نکات مهم درس در مطالعه.

راهنمای مطالعه: استفاده از مهارت‌های حمایت‌کننده یا مواردی که به یادگیری و به‌خاطر

آوردن اطلاعات کمک می‌کنند.

خودآزمایی: تلاش برای مرور و آماده شدن برای کلاس و امتحان.

راهبردهای آزمون: راهبردهای آماده‌سازی برای آزمون و نحوه پاسخ‌دهی در آزمون.

این پرسشنامه ۷۷ ماده آزمون دارد. کلیه مقیاس‌ها به‌جز یک مقیاس دارای هشت عبارت و تنها یک مقیاس از پنج عبارت تشکیل شده است (وینستین، ۱۹۸۷). واحدهای پژوهش پس از مطالعه هر یک از عبارات، با علامت‌گذاری روی مقیاس رتبه‌بندی پنج درجه‌ای (اصلاً در مورد من صدق نمی‌کند، معمولاً در مورد من صدق نمی‌کند، تا حدی در مورد من صدق نمی‌کند، معمولاً در مورد من صدق می‌کند، کاملاً در مورد من صدق می‌کند) مقابل آن مشخص می‌گردند. دامنه نمرات در ۹ حیطه بین ۵ الی ۲۵ متفاوت بود. از آنجایی که پرسشنامه یک ابزار تشخیصی برای تعیین مشکلات یادگیری در ۱۰ حیطه متمایز می‌باشد، نمره کل آن محاسبه نمی‌شود (گودان، ۲۰۰۹). روایی ویرایش فارسی پرسشنامه در مطالعه‌ای مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است (خدیوزاده و صافی، ۱۳۸۰).

پس از تکمیل پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری توسط کلیه دانشجویان هر دو گروه، دانشجویان گروه مداخله، طبق برنامه، در دوره آموزشی مهارت‌های مطالعه و یادگیری شرکت نمودند. مدت زمان کل آموزش ۱۶ ساعت بود که طی ۴ جلسه ۴ ساعته در محل مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان برگزار شد. محتوای دوره آموزشی شامل مروری بر مفاهیم و نظریه‌های یادگیری، شناخت، فراشناخت، سبک‌های یادگیری، نظریه خبرپردازی، مهارت‌های خوب تحصیل کردن در دانشگاه، مهارت‌های برنامه‌ریزی برای مطالعه، الگوی یادسپاری و مهارت‌های امتحان دادن بود.

نحوه ارائه دوره به صورت کارگاهی بود و از روش‌های تدریس سخنرانی کوتاه، کار در گروه‌های کوچک، بحث گروهی، پرسش و پاسخ و سمینار برای ارائه مطالب استفاده شد. مدرس در کل دوره ثابت بود. در هر جلسه تدریس، ابتدا از دانشجویان درباره کاربرد مهارت تدریس شده در جلسه قبل سؤال می‌شد و آن‌ها تجربیات خود را بیان می‌کردند و بدین ترتیب کاربرد مهارت‌های تدریس شده در طی دوره پایش شد. سپس کاربرگ‌های مربوط به موضوع، میان دانشجویان توزیع و افراد از طریق انجام فعالیت‌های گروهی به اهداف دست می‌یافتند. پس از دریافت نظرات گروه‌ها، مباحث توسط مدرس، جمع‌بندی می‌شدند. وسایل آموزشی مورد استفاده در این دوره شامل ویدئو پروژکتور، اسلایدهای پاورپوینت، کاربرگ‌ها و پرسشنامه‌های پایش کاربرد مهارت‌ها بود. گک روه کنترل، دوره آموزشی خاصی دریافت ننموده و برنامه عادی آموزش خود را انجام دادند. پس از برگزاری دوره آموزشی، پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری مجدداً توسط کلیه دانشجویان تکمیل گردید. یک‌ماه‌ونیم پس از برگزاری دوره و سپری شدن امتحانات پایان ترم، با دانشجویان شرکت‌کننده در کارگاه مصاحبه شد و تجربه آن‌ها در مورد به کارگیری موارد تدریس شده در کارگاه طی امتحانات پایان ترم، جمع‌آوری شد. در پردازش داده‌ها، برای تعیین میانه، میانگین و انحراف معیار داده‌های کمی از آمار توصیفی استفاده شد. نمرات صدک پنجاهم و هفتادوپنجم داخل خطوط بسته قرار دارد. نمرات دانشجویانی که بین صدک پنجاهم تا هفتادوپنجم قرار می‌گیرد، نشان‌دهنده مهارت خوب و نمرات بالاتر از ۷۵ بیانگر مهارت عالی دانشجویان در استفاده از راهبردهای مذکور می‌باشد. دانشجویانی که نمرات آنان زیر صدک ۵۰ قرار می‌گیرد، برای بهبود راهبردهای مطالعه و یادگیری خود، نیاز به راهنمایی و کمک دارند.

برای مقایسه داده‌های کمی در دو گروه از نظر نمرات کسب شده از پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری از آزمون تی و برای مقایسه نمرات قبل و بعد از کارگاه گروه تجربی از آزمون تی زوج و برای مقایسه داده‌های کیفی بین آن‌ها از آزمون مجذور کای در نرم‌افزار اس پی اس^۱ استفاده گردید ($p < 0/05$ معنی دار در نظر گرفته شد).

یافته‌ها

میانگین سن دانشجویان در گروه مداخله $21/66 \pm 1$ و در گروه کنترل $22/39 \pm 1$ بود. دانشجویان دو گروه از نظر سن اختلاف آماری معنی داری نداشتند ($p = 0/114$). فراوانی نسبی دانشجویان مرد و زن به ترتیب در گروه تجربی $20/1$ درصد و $79/9$ درصد و در گروه کنترل $24/2$ درصد و $66/8$ درصد بود. دانشجویان دو گروه از نظر جنسیت و رشته تحصیلی اختلاف آماری معنی داری نداشتند. میانگین نمرات کسب شده از ۱۰ حیطه پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری در آزمون اولیه در دو گروه اختلاف معنی داری نداشت.

جدول ۱. میانگین راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان گروه‌های مداخله و کنترل پس از اجرای کارگاه آموزشی در ۱۰ حیطه

مقیاس	گروه مداخله	گروه کنترل	t	p
اضطراب	$31/02 \pm 3/55$	$30/29 \pm 5/59$	0/77	1/05
انتخاب ایده اصلی	$28/19 \pm 2/79$	$23/29 \pm 4/39$	2/82	*0/04
کنترل وقت	$23/11 \pm 6/56$	$16/59 \pm 2/33$	2/33	*0/05
راهنمای مطالعه	$24/77 \pm 4/02$	$23/20 \pm 5/11$	5/52	*0/000
نگرش	$30/11 \pm 1/55$	$30/25 \pm 3/45$	1/37	0/132
تمرکز	$29/60 \pm 5/67$	$27/87 \pm 4/39$	0/56	0/420
انگیزش	$27/13 \pm 3/98$	$25/62 \pm 4/19$	0/82	0/132
پردازش اطلاعات	$31/90 \pm 4/60$	$27/77 \pm 6/41$	2/43	*0/036
خودآزمایی	$22/49 \pm 6/34$	$21/27 \pm 5/65$	2/97	*0/006
راهبردهای آزمون	$30/29 \pm 4/10$	$28/30 \pm 4/01$	2/10	*0/002

*تفاوت معنی دار

1. SPSS

جدول ۱ به مقایسه نمرات دانشجویان پس از شرکت در دوره آموزشی در ده حیطه راهبردهای مطالعه و یادگیری در مقایسه با گروه کنترل می‌پردازد. نمرات دانشجویان در ۵ حیطه انتخاب ایده اصلی ($p=0/04$)، راهنمای مطالعه ($p=0/001$)، پردازش اطلاعات ($p=0/036$)، خودآزمایی ($p=0/006$) پس از شرکت در دوره آموزشی نسبت به گروه کنترل بیش تر بود.

جدول ۲. میانگین نمرات راهبردهای مطالعه و یادگیری گروه مداخله قبل و بعد از شرکت در کارگاه آموزشی در

۱۰ حیطه

مقیاس	قبل از مداخله	بعد از مداخله	t	p
اضطراب	۳۰/۲۴±۳/۷۵	۳۱/۰۱±۵/۱۹	۰/۷۳	۰/۴۵
انتخاب ایده اصلی	۱۸/۱۳±۲/۰۹	۲۰/۳۹±۴/۷۹	۲/۴۵	*۰/۰۰۲
کنترل وقت	۲۳/۰۹±۶/۱۶	۲۵/۳۹±۲/۱۲	۲/۳۰	/۰۰۷
راهنمای مطالعه	۲۱/۲۷±۴/۶۳	۲۷/۸۰±۵/۹۱	۵/۵۱	*۰/۰۰۰
نگرش	۳۰/۸۱±۱/۴۵	۳۳/۷۵±۳/۸۵	۱/۳۸	۰/۱۰۳
تمرکز	۲۹/۲۰±۵/۹۷	۳۰/۱۷±۴/۱۰	۱/۵۴	۰/۱۲
انگیزش	۲۷/۸۳±۳/۱۹	۲۸/۵۲±۴/۱۴	۱/۷۲	۰/۱۰۵
پردازش اطلاعات	۲۸/۰۴±۴/۲۰	۳۱/۷۰±۶/۱۲	۳/۷۳	*۰/۰۰۲
خودآزمایی	۲۲/۶۹±۶/۷۴	۲۸/۳۷±۵/۵۵	۳/۹۱	*۰/۰۰۶
راهبردهای آزمون	۳۰/۰۹±۴/۳۷	۳۴/۷۰±۴/۰۱	۴/۱۵	*۰/۰۰۰

*تفاوت معنی دار

جدول ۲ به مقایسه نمرات دانشجویان گروه مداخله قبل و بعد از شرکت در دوره آموزشی می‌پردازد. نمرات دانشجویان در ۵ حیطه انتخاب ایده اصلی ($p=0/002$)، راهنمای مطالعه ($p=0/000$)، پردازش اطلاعات ($p=0/002$)، خودآزمایی ($p=0/006$) و استفاده از راهبردهای آزمون ($p=0/000$) پس از شرکت در دوره آموزشی نسبت به قبل افزایش معنی‌داری یافته بود. در این مطالعه، یک‌ماه‌ونیم پس از خاتمه آموزش و گذراندن امتحانات پایان ترم، تجربه دانشجویان درباره به کارگیری راهبردها در ایام امتحانات از طریق مصاحبه جمع‌آوری گردید. دانشجویان در مورد به کارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری آموخته شده در کارگاه، در طی

دوره امتحانات خود مورد سؤال قرار گرفتند. راهبردهایی که بیش از همه توسط دانشجویان به کار گرفته شده بودند شامل برنامه‌ریزی و مدیریت زمان، یادارها، استفاده از الگوی یادسپاری و انواع روش‌های مطالعه بود. دانشجویان اظهار داشتند که سرعت و میزان یادگیری آنان پس از شرکت در کارگاه آموزشی به‌طور محسوسی بهبود یافته است.

نتیجه‌گیری

این مطالعه به‌منظور بررسی اثر یک دوره آموزش کارگاهی مهارت‌های مطالعه بر میزان استفاده از راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در سال ۱۳۸۹ و مقایسه آن با گروه کنترل انجام شد. دو گروه مورد مطالعه از نظر سن، جنسیت، رشته تحصیلی و میانگین نمرات کسب شده از ده حیطه پرسشنامه راهبردهای مطالعه و یادگیری در آزمون اولیه اختلاف معنی‌داری نداشتند. نمرات دانشجویان پس از شرکت در دوره آموزشی در مقایسه با گروه کنترل در ۵ حیطه انتخاب ایده اصلی، راهنمای مطالعه، پردازش اطلاعات، خودآزمایی و استفاده از راهبردهای آزمون نسبت به گروه کنترل افزایش معنی‌داری را نشان داد. مقایسه نمرات دانشجویان قبل و بعد از شرکت در دوره آموزشی نشان داد که نمرات در همان پنج حیطه پس از شرکت در دوره آموزشی نسبت به قبل افزایش معنی‌داری یافته است که بیانگر تأثیر آموزش ارائه شده بر بهبود مهارت‌های مطالعه و یادگیری دانشجویان می‌باشد.

پیشینه مطالعات انجام شده در این زمینه نیز نشان‌دهنده تأثیر آموزش راهبردهای مطالعه و یادگیری بر میزان استفاده از این راهبردها و رضایت دانشجویان بود (اینسیند پریس، ۱۹۹۸). میانه نمرات دانشجویان در مقیاس‌های نگرش، کنترل وقت، راهنمای مطالعه و خودآزمایی قبل از شرکت در دوره آموزشی زیر صدک ۵۰ و پس از شرکت در دوره آموزشی از صدک ۵۰ بالاتر رفت. تجربه دانشجویان شرکت‌کننده در دوره آموزشی، بیانگر رضایت آنان از مطالب آموزش داده شده و به کارگیری راهبردها در امتحانات پایان‌ترم بود. ممکن است بالا بودن سطح تمرکز و کنترل بهتر اضطراب قبل از شرکت در کارگاه باعث شده تا اثر مداخله آموزشی قابل توجه نباشد.

در میشیگان، پژوهشی را به‌منظور کاهش مشکلات یادگیری دانشجویان بر روی دانشجویان کلاس روان‌شناسی اجرا نمودند. به یک گروه از این دانشجویان علاوه بر درس

روان‌شناسی، مهارت‌های مطالعه و یادگیری آموزش داده شده تا آن را در خواندن، مطالعه و امتحان درس به کار گیرند. میزان انگیزش تحصیلی و به کارگیری راهبردهای مطالعه و یادگیری در گروهی که مهارت‌های مطالعه را آموخته بودند، بیش تر بود (گودان، ۲۰۰۹).

نتایج دو مطالعه، یکی بر روی دانشجویان رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و دیگری بر روی دانشجویان سال اولی نیروزی نشان‌دهنده میزان پایین نمرات دانشجویان در مقیاس انگیزش بودند (خدیوزاده و صافی، ۱۳۸۰؛ بارتن^۱، ۱۹۹۸). نمرات حاصل از این مقیاس نشان‌دهنده میزان خودنظم‌دهی و تمایل دانشجویان برای تلاش برای انجام تکالیف درسی و رسیدن به اهداف خود می‌باشد (وینستین، ۱۹۸۷). این یافته بیانگر میزان پایین فعالیت‌های انگیزشی در بین دانشجویان است. به نظر می‌رسد با توجه به شیوه‌های پذیرش دانشجو در کشور، فعالیت‌های انگیزشی پس از ورود به دانشگاه کاهش می‌یابد.

میان نمرات دانشجویان در مقیاس‌های نگرش، کنترل وقت، راهنمای مطالعه و خودآزمایی قبل از شرکت در دوره آموزشی زیر صدک ۵۰ و پس از آن بالاتر از صدک ۵۰ شده است.

مطالعه خدیوزاده در دانشگاه علوم پزشکی مشهد مبین تمرکز خوب و اضطراب کم‌تر دانشجویان پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مقایسه با نمرات دانشجویان آمریکایی بود (خدیوزاده و صافی، ۱۳۸۰).

تجربه دانشجویان شرکت‌کننده در دوره آموزشی، بیانگر رضایت آنان از موارد آموزش داده شده و استفاده مؤثر از این موارد در امتحانات پایان‌ترم بوده است.

نتایج این پژوهش بیانگر تأثیر مثبت شرکت در یک دوره آموزش کارگاهی مهارت‌های مطالعه بر راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان بود. مهارت‌های فکری و راهبردهای ذهنی که دانشجویان در مطالعه و یادگیری استفاده می‌کنند قابل آموزش و یادگیری هستند.

پیشنهادها

می‌توان راهبردهای یادگیری دانشجویان را از طریق آموزش اصلاح نمود. برنامه آموزشی تهیه شده در این پژوهش را می‌توان برای بهبود راهبردهای مطالعه و یادگیری دانشجویان در حیطه‌های انتخاب ایده اصلی، راهنمای مطالعه، پردازش اطلاعات، خودآزمایی و راهبردهای

1. Barten

آزمون به کار گرفت. پیشنهاد می‌شود مهارت‌های یادگیری و مطالعه دانشجویان مورد بررسی قرار گرفته و در جهت تعیین نقاط قوت و ضعف موجود و اصلاح راهبردهای موجود اقدام شود.

منابع

صافی، علی‌اکبر (۱۳۸۳). روش‌های پرورش، روش‌های یادگیری و آزمون. تهران: آگاه.
خدیوزاده، طاهره؛ صافی، علی‌اکبر و ولایی، ناصر (۱۳۸۳). راهبردهای یادگیری و مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد و ارتباط آن با ویژگی‌های فردی و سوابق تحصیلی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۴(۱۲)، ۵۳-۶۱.

References

- Braten, I.; Olausson, B. S. (1998). The learning and study strategies of Norwegian first-year college students. *Learning and Individual Differences*, 10 (4), 309-27. Retrieved May 9, 2009, from: http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6W5P-3YCDK454
- Ince, E. J. & Priest, R. (1987). Changes in LASSI scores among reading and study skills students at the United States Military Academy 1998. *Research and Teaching in Developmental Education*, 14 (2), 19-26.
- Gordon, W. I. (2009). A factor analysis study of the self regulated learning inventory. Retrieved May 9, 2009, from: http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/14/d2/38.pdf
- Gudan, S. (2009). Underprepared students: Challenges Facing College Faculty. Retrieved May 9, 2009, from: http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/14/ad/54.pdf
- Weinstein, C. E. (1987). *LASSI user's manual*. Florida: H & H Publishing Co.
- Weinstein, C. E.; Husman, J. & Dierking, D. R. (2000). *Self regulation interventions with a focus on learning strategies*. In: Boekaerts, M.; Pintrich P. R. & Zeidner, M., Handbook of self regulation. New York: Academic Press.
- Yip, M. C. W. (2007). Differences in learning and strategies between high and low achieving university students: a Hong Kong study. *Educational Psychology*, 27 (5), 597-606.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

ملک‌احمدی، پریسا و پوربهرام، بهار (۱۳۹۱). بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های مطالعه بر راهبردهای مطالعه در دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۸ (۱)، ۱۵۵-۱۶۴